השר ציפורי על אנשי אייזנברג: „חבורה מאפיונרית"

את המאבק החשוב, והמכריע מנהל מודעי נגד קבוצת העסקים של שאול אייזנברג, אשר השתלטה, למעשה, על סיעת הרוב במיפלגה הליברלית.

בכינוס שערכו מודעי ותומכיו הוא אמר את הדברים הבאים:

„במיפלגה הליברלית התגלו תופעות עבוריות... יש תופעות החורגות מכל התחומים החוקיים, כולל הניסיון לקנות נציגים פוליטיים־אישיים לצרכי אינטרס עיסקי מוגדר."

דברים אלה מכוונים בברור כלפי האוייב העיקרי. לא רק את רנר מאשים מודעי ב„קנייה". למודעי ברור כי פעולותיו של רנר אינן נעשות לצורכי „אינטרס עיסקי מוגדר."

למי מתכוון מודעי?

בשיחת טלפון שקיים העולם הזה עם מודעי השבוע, נשאלת השר אם יהיה מוכן לפרט את האשמותיו נגד פעולותיו של אייזנברג במיפלגה הליברלית. מודעי השיב ואמר, כי הוא הבטיח לאוייביו במיפלגה „פסק־זמן" להפסיק את פעולותיהם הלא־חוקיות, ולא — הוא ידבר. השר אמר להעולם הזה, כי לפי הערכתו עדיין לא הסתיים פסק זמן, ולכן הוא אינו רוצה עדיין לדבר.

אך מודעי לא הכחיש כי דבריו כוונו כלפי אייזנברג ואנשיו.

דבריו של מודעי — גם כפי שנאמרו — הם חמורים ביותר. הוא טוען כי במיפלגה הליברלית נעשות פעולות בלתי־חוקיות. לא ברור מדוע הוא אינו פונה למישטרה כדי למסור על חשדותיו.

יתכן כי השר אינו עושה זאת, משום שהוא מכיר את מישטרת ישראל ואת רשויות החוק האחרות במדינה. שאול אייזנברג ואנשיו בישראל נמצאים מעל החוק — ובמיקרים רבים גם קובעים אותו לתועלתם העיסקית.

לתחושת הבידוד של מודעי תרם גם מינויו של שלום אריאב למישרת מנכ"ל התעשייה האווירית

מינוי זה נעשה זמן קצר אחרי שאיש־העסקים ישראל סחרוב מונה כיו"ר מועצת המנהלים של התעשייה האווירית. אריאב היה עד למינוי זה מנכ"ל חברת אטסקו של קבוצת אייזנברג.

עד לא מזמן היה סחרוב מתומכיו המובהקים של מודעי במיפגה הליברלית. שסחרוב הוא עסקן בכיר בתוכה. מודעי וסחרוב ניהלו ביחד מאבק עקשני ומצליח — נגד מכירת מניות הממשלה בחברת הדלק פז לאייזנברג. אך לאחרונה זנח סחרוב את מודעי. הוא נמנה עתה עם אנשי שימחה ארליך במיפלגה, והיום משתף ארליך פעולה עם אברהם שריר, שהוא הנציג מס' 1 של קבוצת אייזנברג במיפלגה הליברלית.

מינויו של אריאב הבהיר למודעי כי הוא ותומכיו בודדו לחלוטין, והינם למעשה, הקבוצה היחידה שאינה נשלטת על־ידי אנשי אייזנברג.

חבורה מאפיונרית

תהליך ההשתלטות של אייזנברג על המיפלגה נעשה באמצעות „שר החוץ" של קבוצת העסקים שלו, איש־העסקים הצעיר מיכאל („מיקי") אלבין. אלבין הציע לפני כמה שנים חדר לעסקן ליברלי אפור בשם אברהם שריר. מיקומו של החדר אומר הכל: בית אסיה של אייזנברג.

הודות לתמיכתו של אלבין הצליח שריר להיבחר לכנסת. הוא לא שכח לאייזנברג את חסדיו, וכשהיה שריר חבר ועדת־הכספים של הכנסת, הוא סייע לאלבין במאבקיו נגד הנהלת הבורסה.

אט־אט נמשך תהליך ההשתלטות, והגיע לשיאו היום, כאשר לאייזנברג יש למעשה שלושה נציגים בממשלת ישראל: אברהם שריר וגדעון פת, שיש להם סיעה משותפת במיפלגה הליברלית, ושימחה ארליך, המשמש כמנהיג המיפלגה בחסדו של שריר. לקבוצה גם יש מועמדת לשר, חברת־הכנסת שרה דורון, הממתינה לתפוס את מקומה ליד שולחן הממשלה.

אך מאמציה של קבוצת אייזנברג בתחום המערכת הפוליטית אינם מוגבלים למיפלגה הליברלית. ח"כ חרות, מיכה רייסר האדמוני, מונה על־ידי אלבין כחבר במועצת־המנהלים של קונצרן אתא, והוא מקבל מכונית ונהג. אלבין ורייסר הם גם שותפים בהפעלת מועדון היקב הלובש צורה ופושט צורה, אך המכנה המשותף למועדון הזה של הימין בכל צורותיו: השותפות של רייסר ואלבין.

רייסר הוא „שחקן־רכש" חשוב לקבוצת אייזנברג. הח"כ המזוקן הוא נער־החצר של שר־האוצר יורם ארידור ושל שר־השיכון דוד לוי, שניהם אנשי־מפתח בתחומים שקבוצת העסקים של אייזנברג מעוניינת בהם: עיסקי פינאנסים, מקרקעין, יצוא ויבוא.

לדוגמה: הממשלה עומדת למכור את בנק החקלאות שבבעלותה. אייזנברג מציע סכום של 30 מיליון דולר תמורת הבנק הזה. האיש שצריך להחליט למי יימכר הבנק הוא שר־האוצר.

ועוד דוגמה: אייזנברג מבקש לרכוש את חברת־הביטוח קוממיות, כדי לרכוש לעצמו דריסת־רגל בענף הביטוח הישראלי. עיסקה מסוג זה צריכה את אישורו של המפקח על הבנקים והביטוח, ובחשבון אחרון — את אישורו של שר־האוצר.

ועוד דוגמה: לחברת אתא, שמיכה רייסר הוא חבר מועצת־המנהלים שלה, יש אדמות רבות מאוד ליד ערים גדולות. אם יופשרו אדמות אלה לבנייה, הן יהיו שוות כסף רב מאוד. האיש שממונה על כך הוא שר־השיכון־והבינוי, דוד לוי.

אחת הדוגמות הבולטות ביותר לשיטת הפעולה של אייזנברג ואנשיו בישראל נחשפה החודש. משרד־התיקשורת עמד לערוך עיסקת־מיליונים עם חברת סימנס־אלביס השווייצית־גרמנית. חברת סימנס זכתה בעיסקה — השווה 700 מיליון דולר במיכרז שנערך כחוק. אחרי הזכייה — סיפר שר־התיקשורת, מרדכי ציפורי — פנה אליו שאול אייזנברג וביקש לבטל את העיסקה. הוא רצה בה לעצמו. לאייזנברג יש חברת־בובא סיטל־קטל שמה. הקשורה בחברות צרפתיות.

ציפורי סירב לבטל את העיסקה החוקית, ואז, כך הוא סיפר, התחיל מסע־השמצות נגד החברה השווייצית־גרמנית, שהביא, בסופו של דבר, לביטול העיסקה.

מרדכי ציפורי לא חסך במילים. הוא הגדיר את הפעולה של אנשי אייזנברג כפעולה של „חבורה מאפיונרית".

שיטות הפעולה של החבורה נחשפו גם במישפט שנערך לא מכבר, בקשר עם בית אסיה (העולם הזה 2372) האדריכל מרדכי בן־חורין, שתיכנן את הבניין, סיפר כיצד התגברו אנשי אייזנברג על „קשיים בירוקרטיים" שונים, שהיו בקשר לחריגות־הבניה הרבות בבניין. הוא סיפר על מעטפה ובה שוחד שהושארה אצל פקיד בעירייה, ועל מתנות לחגים שניתנו לפקידים אחרים.

עכשיו הפכה חברות אייזנברג גם לבעלת המניות הגדולה ביותר בהחברה לישראל, השולטת בקבוצה גדולה של מיפעלים וחברות: ציס, בתי הזיקוק מלונות יהודה, מלונות ים כינרת, מיפעלי קרור בצפון, פילטריישן, ספקטרוניקס ואלרם.

קבוצת אייזנברג היא עדיין קבוצה קטנה למדי יחסית לקונצרנים ענקיים, כמו אותם שבראשם עומדים בנק לאומי, בנק הפועלים או בנק דיסקונט. אך שיטות הפעולה שבהן משתמשת חברות אייזנברג חופשות את הסכנות הטמונות בה.

קבוצת אייזנברג מפירה בגלוי כמה מכללי המישחק הנהוגים ביחסים שבין עולם־העסקים ועולם הפוליטיקה. השר יצחק מודעי, בגלל שיקוליו הפוליטיים, מנסה להאבק באנשי אייזנברג. קשה מאוד להניח כי הוא יצליח. צריך להזכיר למודעי כי אייזנברג ואנשיו נכנסים ויוצאים לא רק בלישכות של שרי התיירות, המיסחר והתעשייה, השיכון והאוצר, אלא גם בלישכתו של ראש־הממשלה, מנחם בגין.

שלמה פרנקל

תרשים מחוקן ומעודכן

התרשים המקורי התפרסם כמעט לפני שנתיים (**העולם הזה 2295**). מאז נחשפו פרטים נוספים על הרכב עסקיו של אייזנברג בישראל, ומאז גם רכשה חבורת אייזנברג חברות נוספות, או שליטה חלקית בהן. השינויים, מאז פורסם התמנון הראשון, מופיעים בתרשים המעודכן באותיות שונות ומודגשות.

גיזבר רנר
החוג של החבר ירקוני